

O libro negro da lingua galega

Carlos Callón

14 DE AGOSTO

1936: PROHÍBENLLE A ALEXANDRE BÓVEDA FALAR EN GALEGO NO "XUÍZO" EN QUE O CONDENARON A MORTE

O dirixente nacionalista galego Alexandre Bóveda foi sometido neste día a un xuízo sumarísimo, polo que sería fusilado no 17 de agosto.

O presidente do tribunal impúxolle dúas condicións ao acusado para que puidese intervir nun alegato final: que fose dun máximo de dez minutos e que só puidese ser "en el idioma glorioso de los buenos españoles, que es el español" e non no "dialecto gallego".

Bóveda limitárase a usar 5 minutos, nos cales aproveitará para replicar que o galego é un idioma "y no dialecto, como aquí se ha dicho, tan reiterada como equivocadamente" e par lembrar que o galego é "el idioma que he hablado siempre".

Viva Alexandre Bóveda! ❤️👊

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

21 DE SETEMBRO DE 1936: O GOLPISTA MAS DEL RIVERO APRÓPIASE DE MATERIAL DO SEMINARIO DE ESTUDOS GALEGOS

O Seminario de Estudos Galegos foi unha das principais institucións culturais da historia da Galiza. Caracterizouse polo dinamismo e supuxo un enorme impulso ao emprego do galego. Posuía máis de 5.000 libros e folletos e unha ampla colección de arte contemporánea. Os golpistas acabaron por suprimilo, tras ocupáreno pola forza e roubaren parte dos fondos.

No día 21 de setembro de 1936, o militar golpista e delegado gubernativo Mas del Rivero, a quen se atribuíu o asasinato de membros do Seminario, visitou a institución e apropiouse de material.

*Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**DESDE AGOSTO DE
1936:
PROFANACIÓN DA
LÁPIDA DE ALEXANDRE
BÓVEDA**

Na noite antes do seu fusilamento, Alexandre Bóveda debuxou como quería que fose a súa lápida, cun deseño caracterizado pola sinxeleza. É tan simple que parece que o fixo só para tentar ser enterrado co nome en galego e non co oficial (nese tempo, non estaba permitido galeguizar os nomes no rexistro).

Algúns vándalos non identificados foron sobreescribir un J por riba do X do seu nome. Pouco despois do asasinato foi a primeira vez de varias. A pesar dos coidados e repintados ao longo dos anos, aínda hoxe se poden ver as marcas.

Non é difícil imaxinar a dor e o temor producidos, por accións coma esa, na viúva e nos seres queridos do asasinado.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

20 DE AGOSTO DE
1936:

**ASASINAN RAFAEL
FERNÁNDEZ CASAS E
QUEIMAN A SÚA
BIBLIOTECA.**

**É O PRIMEIRO MESTRE
QUE COÑECEMOS QUE
DEU AULAS
CONTINUADAS EN
GALEGO.**

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

16 DE AGOSTO

1936:

QUEIMA DE LIBROS EN FERROL

Nos primeiros tempos do franquismo houbo fogueiras de libros por toda a Galiza, seguindo o berro: "Destruye y quema".

En Ferrol arderon libros publicamente en diferebtes prazas e días. Unha das labaradas de que informan os xornais do momento aconteceu no 16 de agosto: "En la plaza de Armas fueron quemados en la noche (...) libros pornográficos y de ideas extremistas, que habían sido recogidos por la policía."

Non sabemos con exactitude cantos libros ou documentos en galego desapareceron neses momentos de barbarie. Calquera escrito nesta lingua alén dos lindes da diglosia tornábase en "extremista", "propaganda antiespañola" ou "literatura disolvente".

+Info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

19 DE AGOSTO DE

1936: PUBLICASE UNHA NOTICIA A CELEBRAR AS QUEIMAS DE LIBROS NA CORUÑA

Non sabemos cantos libros en galego pereceron nas lapas en 1936, mais si sabemos que o feito de estaren escritos neste idioma xa os convertía en "propaganda antiespañola", como indica a noticia publicada o 19 de agosto, en primeira páxina, no xornal El Ideal Gallego. A nova ía acompañada por unha fotografía dunha das queimas na Coruña:

"UN AUTO DE FE

A orillas del mar, para que el mar se lleve los restos de tanta podredumbre y de tanta miseria, la Falange está quemando montones de libros y folletos de criminal propaganda comunista y antiespañola y de repugnante literatura pornográfica."

*info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

restos de tanta pod
de criminal p
pornog

28 NOVIEMBRE DE
1937:

"LUCHAR CONTRA EL DIALECTO ES LUCHAR CONTRA LA MALA EDUCACIÓN"

Doutrina do franquista Luis Antonio
de Vega:

"Lo que irrita es el dialecto, la
germanía, la jerigonza, los que
quisiéramos raer de todas las
gargantas españolas, porque no
somos una colección semidispersa
de tribus desarticuladas, sino una
nación (...). Luchar contra el dialecto,
cuando hablan en nuestra
presencia uno de ellos es, desde
todos los puntos de vista, luchar
contra la mala educación. (...)

Ni faltas de respeto ni educación
mediocre. Idioma uno en la España
una."

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

barbaro

que Vd. hable
castellano. Es

INA Y NUESTRO
TINO

A ESPAÑA

**XANEIRO DE
1937:**

O máximo responsábel nesa
altura da represión educativa e
cultural franquista na Galiza,
Felipe Gil Casares, envía a
seguinte circular:

«La Escuela nacional
debe ser netamente
española, con el
españolismo nuevo
que alienta en las
horas de lucha y
sacrificio de los
actuales momentos».

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

DEPURADORA DEL
AL DEL MAGISTERIO
PONTEVEDRA

IEGO DE CARGOS, qu
ro del Grado Profesio

se le sigue.

CA

lito en el Partido Gallegu
s afecto a las izquierdas

de ideología separatista

En una solicitud que suscr
Xaime Ila Couto y la term
ser una estrella (de cinc
Normal en sesión de 8 de s
correspondiente.

habrá

3 DE AGOSTO
1938:

ACUSADO DE ASINAR CO NOME EN GALEGO

A Comisión Depuradora del Personal del
Magisterio de Pontevedra tramita nesta
data os cargos que lle imputa a Xaime
Illa Couto. No punto 4º da acusación
lemos:

"En una solicitud que
suscribió con sus alumnos
su firma decía Xaime."

Xaime Illa Couto foi depurado como
profesor polo golpe de Estado
franquista.

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**SETEMBRO
1939:
A REAL ACADEMIA
ESPAÑOLA ENVÍA O
SEU "ELOGIO"
ENTUSIASTA AOS
VENCEDORES DA
GUERRA CIVIL POR
ACTUAREN "EN
DEFENSA DEL
SEÑORÍO DE LA
LENGUA ESPAÑOLA"**

Os golpistas asasinaron e torturaron,
queimaron libros e revistas (destruíron
centos de bibliotecas completas),
clausuraron e abafaron institucións
culturais, desterraron e obrigaron ao
exilio, encadearon, prohibiron, censuraron,
perseguiaron, tentaron eliminar toda a
memoria do pasado e calquera
posibilidade dun futuro...

(Na imaxe, Cintia Rei, ao pé do piñeiro en que foi fusilado o
seu fillo, Víctor Casas. A fotógrafa foi Amalia Álvarez,
viúva de Alexandre Bóveda, a quen asasinaron tamén no
mesmo lugar uns meses antes. Coñecemos a imaxe
grazas a Víctor Casas, fillo).

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

20 OUTUBRO DE
**1940:
PROHÍBESE O GALEGO
NO CINEMA**

Publicanse unhas normas sobre
censura de guións cinematográficos
que estipulan no seu punto 2º:

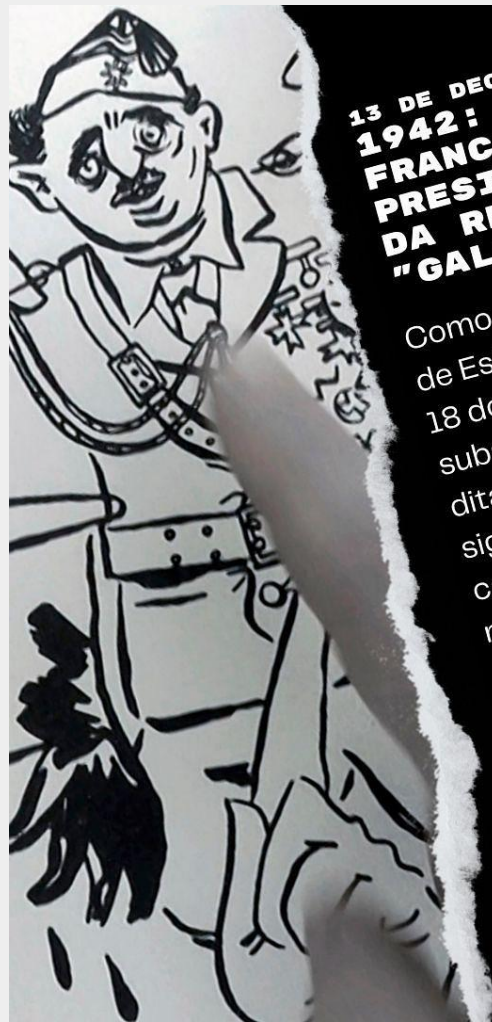
"Todas las películas deberán
estar dialogadas en castellano,
prescindiéndose, en absoluto,
de los dialectos. En todo caso se
admitirá una pronunciación
dialectal en los personajes
simplemente episódicos".

En abril do ano seguinte ratificarán:

"Queda prohibida la
proyección cinematográfica
en otro idioma que no sea el
español".

+Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

13 DE DECEMBRO DE
1942:
FRANCO, NOMEADO
PRESIDENTE HONORARIO
DA REAL ACADEMIA
"GALLEGA"

Como consecuencia do golpe de Estado, a Academia perdeu 18 dos seus membros, que foron substituídos por homes leais á ditadura; algúns, mesmo moi significados polas súas campañas contra o idioma natural da Galiza.

O galego, prohibido gobernativamente nos actos da institución que tivesen público, non sería lingua de uso na Academia Galega até 1963...

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

15 DE XANEIRO DE
1945:
**"TERMINANTEMENTE
PROHIBIDO" QUE OS
GRANDES BARCOS TEÑAN
NOME EN GALEGO**

"En relación a los nombres que los
buques mercantes españoles
deben llevar, este Ministerio ha
tenido a bien disponer: que para lo
sucesivo **queda terminantemente
prohibida toda designación de
buques que no esté escrita en
castellano**, que es el idioma oficial,
símbolo de la unidad de la nación".

A empresa Pescanova foi obrigada
a mudar os nomes de grandes
barcos conxeladores, como o
Soutomaior.

+Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**11 DE NOVEMBRO DE
1949:
AGRESIVIDADE
FRANQUISTA POR UN
DISCURSO EN GALEGO**

Ramón Otero Pedrayo atreveuse a falar en galego durante a inauguración en Ourense da estatua a Valentín Lamas Carvajal, prolífico escritor e xornalista neste idioma no século XIX. Foi probabelmente a primeira vez que se realizou na Galiza após o golpe do 36 un discurso na fala natural do país.

O gobernador civil, molesto pola ousadía, ordenou ao director da banda de música interpretar o "Cara al sol". As autoridades da ditadura comezaron a realizar o saúdo fascista e a gritar consignas.

Para o evitaren no futuro, a RAG recibiu ordes antes dos actos para que non houbese intervencións en galego.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

8 DE DECEMBRO DE
1949:

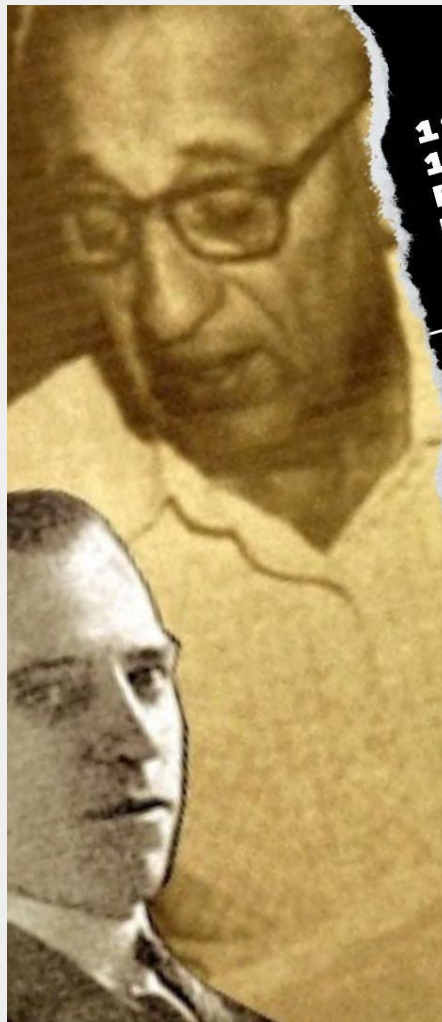
Dámaso Alonso, membro e
futuro director da Real
Academia Española:

"Tendrán que saber que el
gallego es hoy **una lengua por
un lado rural y por otro
poética, y nada más**; que para
escribir ciencia o filosofía los
gallegos tendrán que escribir
en castellano (que lo hacen
espléndidamente). (...)

Lo demás es charanga, juegos
florales y señoritas ataviadas
con trajes típicos de la región".

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**12 DE NOVEMBRO DE
1949:
PRESENTÁSE UNHA
DENUNCIA NA UNESCO PARA
RECLAMAR QUE SE DEIXE
DE PERSEGUIR O GALEGO**

Os militantes nacionalistas Antón Crestar e Manuel Meilán distribúen entre as delegacións internacionais participantes na VIII Conferencia da UNESCO a "Denuncia diante a UNESCO da persecución do idioma galego polo Estado Hespáñol". Estaba asinada por seis centros galegos na emigración e apoiada polo Centro Galego de Buenos Aires.

O acto doeu nos xerarcas da ditadura, pois enumerábanse varios casos concretos de represión xusto na primeira participación dunha delegación española nun encontro mundial da UNESCO.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

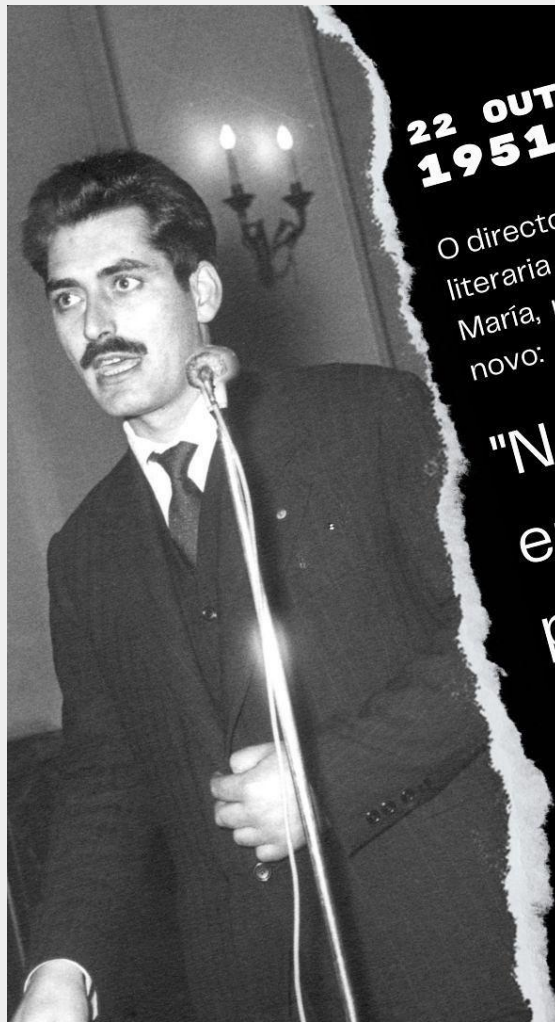
**8 DE XANEIRO
1950 :
CONSIGNAS DA
CENSURA SOBRE A
MORTE DE CASTELAO
(QUE LEVARÁN A
PROHIBIR UNHA
PUBLICACIÓN
SEMANAL)**

O líder nacionalista galego, o grande activista da lingua galega, o home que dicía que escribiu e debuxou sempre en galego, faleceu de cancro no 7 de xaneiro de 1950 en Buenos Aires. Ao día seguinte, a Dirección General de Prensa enviou unhas directrices para evitar que tal acontecemento puidese ter a repercusión que lle correspondería nos medios.

O suplemento dos sábados do xornal compostelán "La Noche" incumpríu as normas e xa nunca máis se permitiu a súa saída.

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**22 OUTUBRO DE
1951:**

O director dunha revista
literaria escribelle a Manuel
María, na altura un poeta
novo:

**"No lo haga
en gallego,
por Dios. No
se me humille
sin motivo".**

+Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**SETEMBRO DE
1951:
ORDE PARA QUE OS
XORNAIS NON
PUBLIQUEN NADA EN
GALEGO**

O Director General de Prensa
comunica aos directores dos
oito xornais que se editan na
Galiza que non poden publicar
ningún texto en galego en
ningún formato: artigo de
opinión, noticia, reportaxe etc.

Esta prohibición denunciárase
perante a UNESCO en 1954.

+Info:
O LIBRO NEGRO DA
LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

Academia

30 DE DECEMBRO
1951:

A DITADURA PROHIBE O GALEGO NOUTRO EVENTO DA REAL ACADEMIA GALEGA

José Solís, gobernador civil e futuro ministro franquista, ordenou que non se usase o galego no acto no Casino de Vigo para a recepción do arquitecto Manuel Gómez Román como membro da Real Academia Galega (nesta altura, "Gallega").

O encargado de proferir a resposta institucional era Ramón Otero Pedrayo. Sabemos que ambos os discursos foran preparados en galego, polo que tiveron que ser traducidos no momento.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

16 DE SETEMBRO DE
1951:
PROHIBIDO QUE
A REAL ACADEMIA
GALEGA USE O GALEGO

Nese día, a Real Academia Galega realizou dous actos: o ingreso de novos membros numerarios e unha homenaxe a Curros. En todos eles se prohibiu o uso da fala do país, polo que as persoas que levaban os discursos nesta lingua tiveron que traducilos no momento.

Situacións semellantes aconteceron en varias ocasións ao longo da ditadura franquista.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**23 DE XANEIRO
1956:**

Féchase o espazo
en galego na BBC,
por presións da
embaixada
española. A última
emisión foi ao vivo
desde Vigo.

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**OUTUBRO DE
1962:
OBRIGAN A
CASTELANIZAR O NOME
DUN DOS BUQUES DE
PESCANOVA**

Dentro da serie de primeiros barcos conxeladores do mundo, botouse o "Soutomaior", de Pescanova. Nos nomes das embarcacións estaba a pegada directa de Valentín Paz-Andrade.

A ditadura obrigou a que castelanizasen o nome. A nova denominación foi o híbrido "Soutomayor". Unha norma de 1945 sinalaba que estaba "terminantemente prohibida toda designación de buques que no esté escrita en castellano".

+Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

RIA

9 DE SETEMBRO

**1963:
APÓS 11 ANOS DE
CENSURA ABSOLUTA,
A REVISTA GRIAL
SAE DE NOVO Á RUA**

En contra da proletarización
NOGUEIRA: El arte comprometido
ENZANA: Iglesia Alvaríño: poeta e

D: Arte nova
O idioma galego, na nosa vida
e na nosa cultura

LO CALERO: Farsa das zocas.

A-SABELL: Dous comentarios

N. GONZÁLEZ-PARDO: Discurso no "Dí
Galegas".

Os cadernos "Grial", que se publicaron por vez primeira en 1951 con algúns artigos en galego, foron prohibidos cando estaba a distribuírse o cuarto número, en 1952.

A revista puido voltar desde 1963, mais con limitacións e barreiras frecuentes. Por exemplo, indicouse que se antes do 9 de setembro dese ano non conseguían editar o novo exemplar a licenza de edición ficaría cancelada automaticamente.

As publicacións culturais en castelán tiñan que superar a censura provincial, mais "Grial" foi obrigada a pasala en Madrid, o cal tamén aumentaba a autocensura.

Grial só sairá monolingüe en galego após a morte do ditador. Tras o golpe de Estado, a primeira revista totalmente en galego foi o boletín "Terra e Tempo" da UPG.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

AL GALEGO

CO
DOS SACRAMENTOS

E MÁIS UNHA
DAS PRINCIPÁIS ORACIÓN
DO FIEL CRISTIÁN

7 DE AGOSTO

1963:

**A IGREXA DEMORA
6 ANOS EN
AUTORIZAR UN
MISAL EN GALEGO
(E, CANDO O FAI,
XA NON SERVE)**

En setembro de 1957 entregouse á Igrexa o misal traducido ao galego, mais esta tardou 6 anos en tramitar a autorización.

Cando o aprobou, as recentes modificacións litúrxicas do Concilio Vaticano II supuñan que o misal xa non estaba actualizado.

Os grupos galeguizadores da Igrexa, para evitar que lles tornase a acontecer o mesmo, publicaron o Misal aggiornato en galego antes de recibiren a autorización eclesiástica. Pedíronlle á xerarquía que dese o visto e praxe ao que xa estaban a utilizar.

+info:

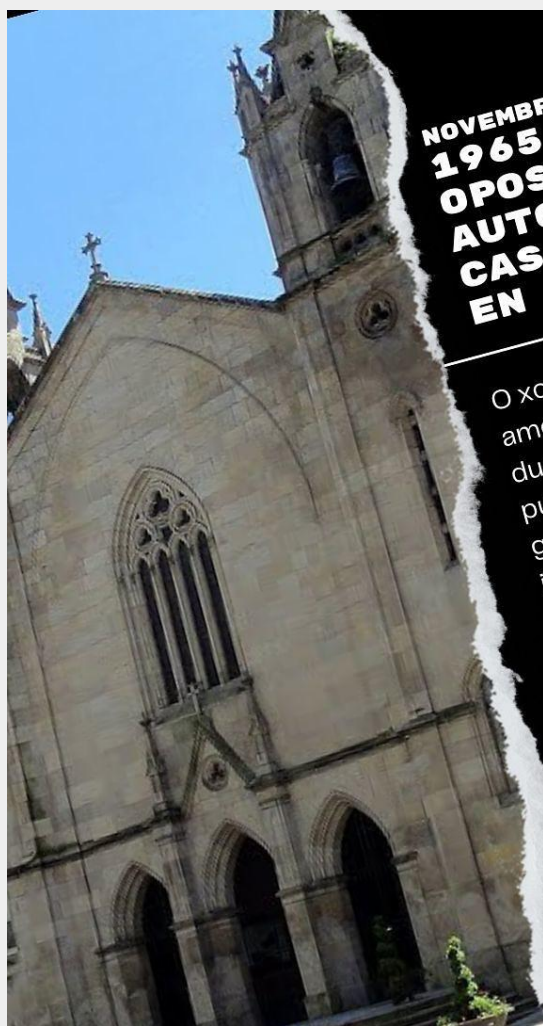
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**20 DE DECEMBRO DE
1964:**

A Igrexa Católica
decide que o castelán
é a "lengua vernácula"
da Galiza. O galego
non é recoñecido
como idioma para dar
a misa, como o serían
castelán, catalán e
vasco, a raíz do
Concilio Vaticano II.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**NOVIEMBRE DE
1965:
OPOSICIÓN DAS
AUTORIDADES A UN
CASAMENTO EN GALEGO
EN VIGO**

O xornalismo galego no exilio americano denunciou o caso dunha parella que finalmente puido unirse en matrimonio en galego a pesar dos serios impedimentos que colocaban as autoridades. Aconteceu na igrexa de Santiago de Vigo.

Uns meses antes, Ascensión Montoto e Carlos Herrera Álvarez tamén se encontraron coa prohibición para casaren en galego na mesma cidade, no seu caso no Hospital Municipal.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

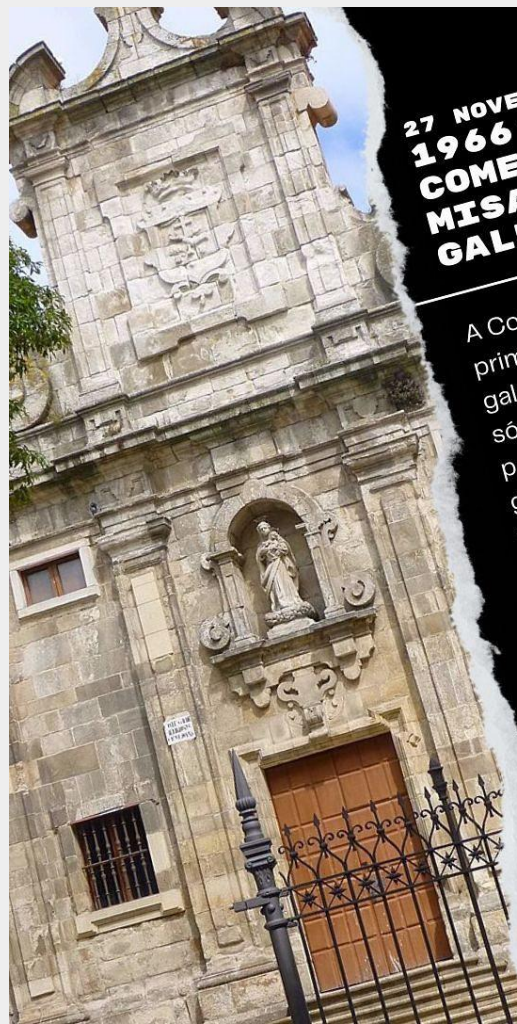
**13 DE OUTUBRO DE
1965:
COMEZA A ENSINARSE
GALEGO NA
UNIVERSIDADE,
PRECARIAMENTE E SÓ
COMO MATERIA
OPTATIVA NO
PENÚLTIMO CURSO DE
FILOLOXÍA ROMÁNICA**

O profesor Ricardo Carvalho Calero deu aulas por vez primeira de forma oficial da materia de Galego na universidade galega. Era unha optativa no 4º curso de Filoloxía Románica, con dúas horas semanais. Previase que fose obrigatoria en 5º, con tres horas. (O galego continuaba vetado en todo o resto do sistema educativo, como materia ou como vehículo).

O decano da facultade recoñecía que as condicións económicas para o profesor eran de "vergoña".

A Cátedra de Galego-portugués non chegaría até sete anos despois, tras innúmeras dificultades e dilacións.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**27 NOVEMBRO DE
1966:
COMEZA A PRIMEIRA
MISA SEMANAL EN
GALEGO**

A Coruña acolleu a que foi a primeira misa autorizada en galego de forma continuada, mais só con "carácter experimental". Os padres que a oficiaban, con grande acollida, eran Manuel Espiña e Xosé Morente.

Un par de policíaas costumaban asistir tamén, por se se daban motivos para suspender tal ousadía.

A Radio Juventud ofreceuse a retransmitir a cerimonia. Manuel Fraga Iribarne en persoa impediuno, co argumento de que non había lexislación que o permitise.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

18 DE DECEMBRO DE
1967:

**CENSÚRASE A
PUBLICACIÓN DUN
TEXTO EN DEFENSA
DO GALEGO NA
IGREXA**

O Ministerio de
Información y Turismo
nega a posibilidade da
impresión do "Escrito
dos católicos galegos
á xerarquía
eclesiástica de Galicia
sobre a liturxia en
galego".

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

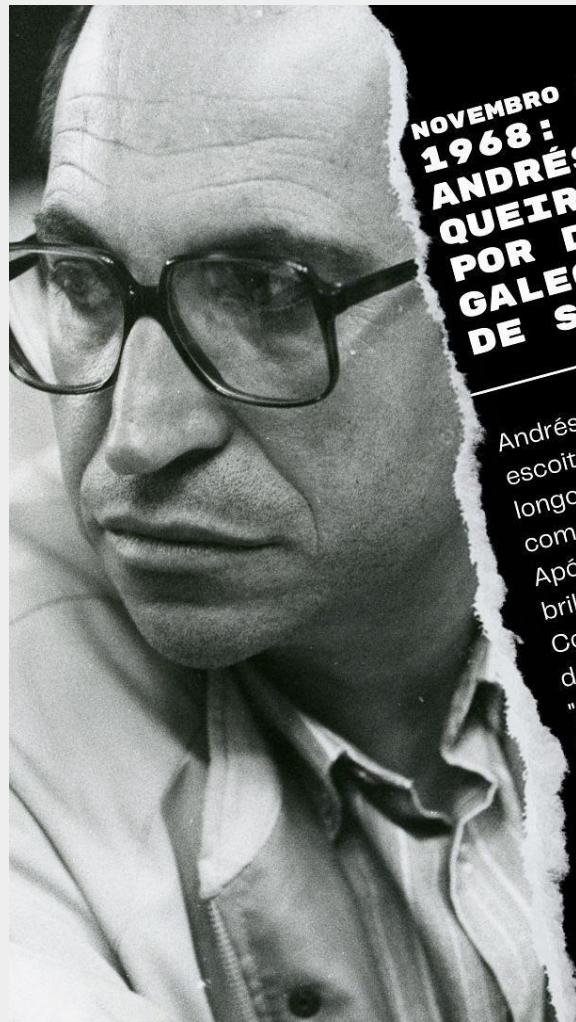
**15 DE OUTUBRO DE
1967:
DENUNCIA DAS
LIMITACIÓNS SOBRE O
QUE SE PERMITE
ESCRIBIR EN GALEGO
NOS XORNAIS GALEGOS**

Ben-Cho-Shey denuncia na outra banda do Atlántico que quen escribe en galego nos diarios galegos non cobra polos seus artigos e que ademais se encontra con graves obstrucións temáticas:

"Deben limitarse a escribir encol do folklore, sobor da cría dos porcos ou do esgarabello da pataca, pro haberán de evitar o se ocupar do bilingüismo, do emprego da lingua nai no ensino, na liturxia e outras cousas máis ás que, nin de pasada, se pode aludir. Moitas veces temos que morde-la lingua por ver como fican inéditas as nosas coartelas."

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

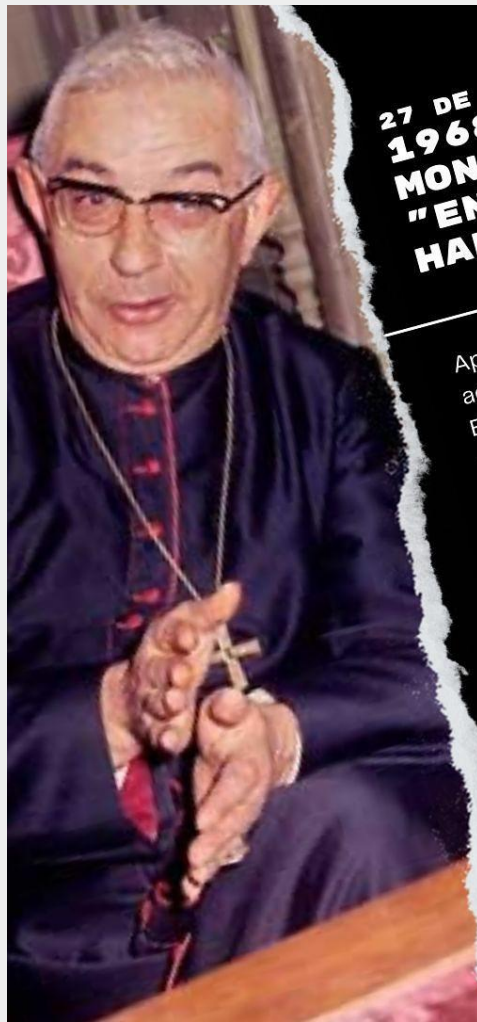

**NOVEMBRO DE
1968:
ANDRÉS TORRES
QUEIRUGA, DENUNCIADO
POR DAR AULAS EN
GALEGO NO SEMINARIO
DE SANTIAGO**

Andrés Torres Queiruga xa escoitara varias advertencias ao longo da súa vida por se comprometer coa lingua do país. Após unha carreira académica brillante, con pasaxe por Roma e Comillas, voltou á Galiza e o reitor do seminario espetoulle: "¡Esperábamos mucho de ti ¡y tú vuelves hablando gallego!"

Tras a denuncia, Andrés Torres Queiruga deixará de empregar o galego nalgunhas ocasións como profesor. Vai pasar a usalo sempre.

*Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

27 DE SETEMBRO DE
**1968:
MONSEÑOR TARANCÓN:
"EN GALICIA NO SE
HABLA GALLEGO"**

Após o Concilio Vaticano II aceptáronse como linguas litúrxicas no Estado español o castelán, o catalán e o euskara. Isto provocou unha intensa campaña para conseguir o mesmo recoñecemento para o galego. Os grupos que dinamizan a campaña fan excursións (un xeito de camuflaren as manifestacións, que eran ilegais), publican artigos, entregan millares de instancias, realizan entrevistas con persoas con capacidade de decisión... É neste contexto que manteñen un encontro con monseñor Tarancón, presidente da Comisión Episcopal para a Liturxia e futuro presidente da Conferencia Episcopal Española. A resposta de desprezo fícalles gravada: "En Galicia no se habla gallego".

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

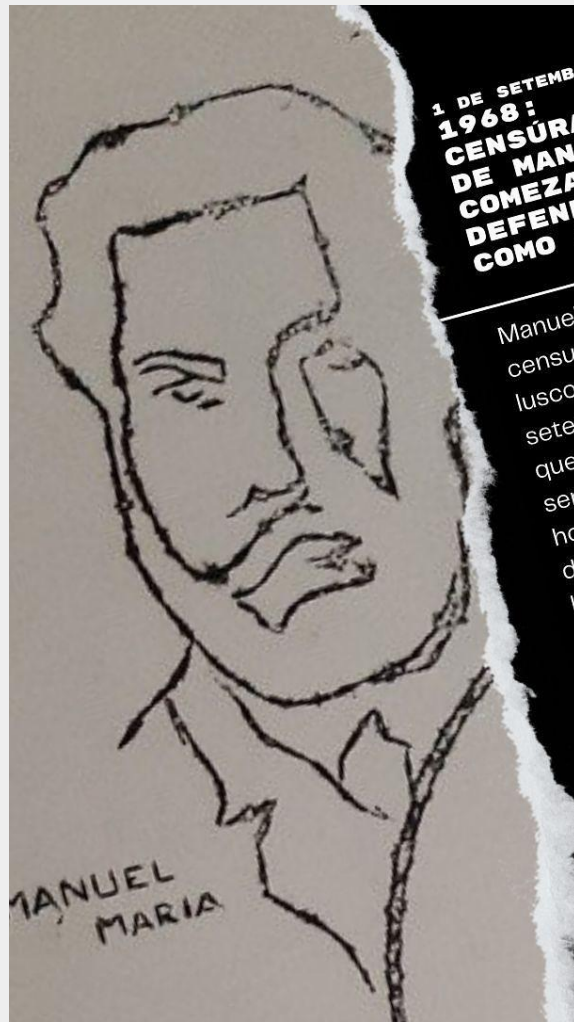
**OUTUBRO DE
1968:
O ARCEBISPO PROHIBE
A MISA EN GALEGO NUN
ENCONTRO EN SANTIAGO**

O colexio da Compañía da María de Compostela acolleu unha reunión sacerdotal. O padre Seixas ía celebrar a misa en galego, mais o arcebispo Quiroga Palacios non o permitiu.

Os sacerdotes presentes lembran que houbo momentos de tensión, pois o padre Seixas insistiu en que el só oficiaría se podía ser na lingua da Galiza. No entanto, Quiroga Palacios só acabou por permitir que fosen en galego as monicións, que leu Francisco Lorenzo Mariño.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

MANUEL
MARIA

1 DE SETEMBRO DE
1968:
CENSÚRASE O POEMA
DE MANUEL MARÍA QUE
COMEZA: "HAI QUE
DEFENDER O IDIOMA
COMO SEXA"

Manuel María presentara á censura o libro "Canciões do lusco ó fusco". No 1º de setembro emiten o relatorio que indica que a publicación será permitida se se eliminar o hoxe coñecido poema en defensa da lingua galega que leva por título "Canción para cantar todos os días".

O libro editouse, dous anos máis tarde, sen os versos prohibidos. Curiosamente, ese poema si aparece nas traducións que se fixeron da obra a partir de 1972 ao bretón, ao francés e ao neerlandés.

+Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

7 XANEIRO DE

1969: AUTORIZADO DAR MISA EN GALEGO

Máis de catro anos despois que para castelán, catalán e vasco, chega de Roma a licenza para dar misa en galego. O Ministerio de Asuntos Exteriores franquista escribíralle ao Vaticano que non debería autorizalo, a pesar das numerosas peticións que recibía, pois con iso **"Galicia podría dejar de ser la hija fiel de España"**.

O galego foi, probabelmente, a lingua máis reivindicada do Concilio Vaticano II.

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

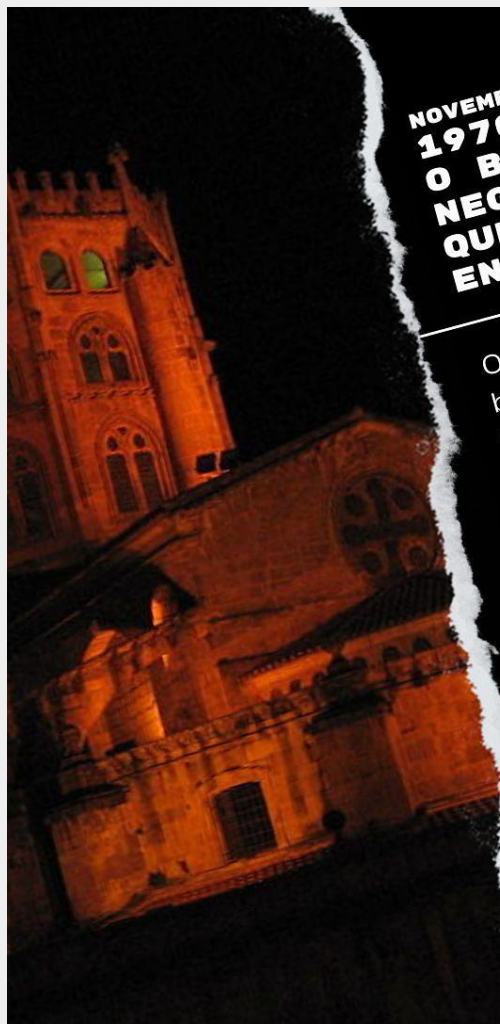
DESDE 12 DE SETEMBRO DE

**1970:
ANDRÉS DO BARRO CONSEGUE
GRANDES SUCECOS CANTANDO
EN GALEGO, A PESAR DAS
MOITAS DIFICULTADES**

O sinxelo "Corpiño xeitoso" ocupa en dúas semanas de setembro de 1970 o número 1 dos 40 Principales. Foi a primeira canción en galego en conseqüilo.

Mais o camiño do recoñecemento non foi nada fácil. Para alén doutros problemas, había emisoras de radio en que se raíaban os discos para así evitaren que alguén emitise as cancións nesta lingua. Ademais, a discográfica de Andrés do Barro tivo que dicir nalgúns ocasións que os temas estaban en portugués e non en galego para así pasar a censura.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**NOVEMBRO DE
1970:
O BISPO DE OURENSE
NEGA AOS PÁRROCOS
QUE POIDAN DAR MISA
EN GALEGO**

O bispo de Ourense, o burgalés Ángel Temiño, que fora capelán con grao de alférez no exército golpista, mantivo unha postura terrible cara a realidade e a cultura galegas. Ocupou a sé auriense durante 34 anos.

En marzo de 1975, un manifesto asinado por 2.306 persoas solicitou o seu cesamento ou traslado (tamén, pola súa hostilidade co galego). Entre os apoiantes estaban 20 cregos da cidade.

*Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**17 DE DECEMBRO DE
1972:
A EDITORIAL GALAXIA
RECIBE NÚMERO DE
REXISTRO... 22 ANOS
DESPOIS DE
SOLICITALO!**

As editoras en castelán
tiñan un número de
rexistro, que lles facilitaba
os trámites da censura, en
especial a partir de 1966.
No entanto, as editoras en
galego tiveron que pasar
durante case a totalidade
do franquismo unha
censura libro a libro.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

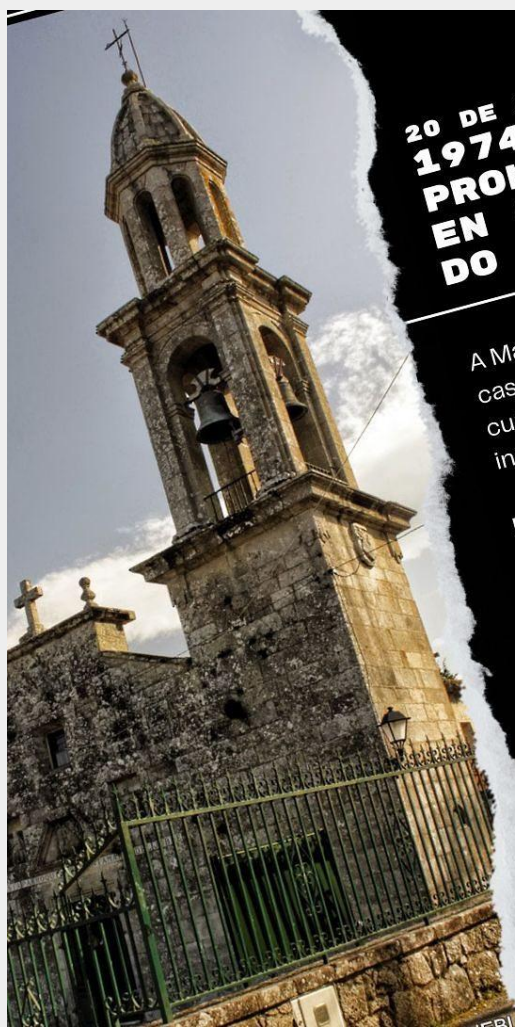

26 DE OUTUBRO DE
1973:
DESTERRO DE
FRANCISCO RODRÍGUEZ
PARA QUE NON POIDA
"FALAR GALEGO"

O inspector encargado de instruír
o expediente contra o profesor
Francisco Rodríguez, que suporá
máis tarde o seu desterro:

"Necesita un buen baño de
humildad y un cambio de
ambiente. El frío del invierno
castellano atemperaría su
fogosidad; por otra parte, **sería
difícil, en Vitigudino p. ej., "Falar
galego"**, y encontrar amigos
dudosos para tratar del
separatismo del NW. Además, ¡qué
**ocasión tan espléndida a un
Profesor gallego de Lengua
Española, para mejorar su
dicción!"**

+Info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**20 DE OUTUBRO DE
1974:
PROHIBENLLES CASAR
EN GALEGO NA POBRA
DO CARAMIÑAL**

A Marisol e o Xosé Luís quixeron casar en galego e mesmo tiñan un cura disposto: o crego de Aguiño, o inesquecibel Francisco Lorenzo.

No entanto, o párroco titular da parroquia do Xobre negouse totalmente e dixo que se se o outro sacerdote dicía unha palabra en galego interrompería inmediatamente a cerimonia.

Curiosamente, fora tamén un 20 de outubro de poucos anos antes cando a Igrexa autorizou formalmente a liturxia en galego. Xa vemos como se cumpría e como se facilitaba...

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**AGOSTO
1977:
IMPÍDENLLES CASAR
EN GALEGO**

Un casal de militantes galeguistas da comarca de Ferrol convidou o padre Chao Rego para oficiar a súa voda. Porén, a cerimonia non puido realizarse en galego porque o impediu o sacerdote que daba misa normalmente nese templo. Así o denunciou o propio Xosé Chao Rego:

"Non somente foi un matrimonio relixioso, senón que tamén 'In-Civil', porque o señor abade propietario dos dereitos de estola deu o seu permiso ao crego oficiante coa condición de que non fora en galego, cousa que controlou persoalmente namentres araba melodías no órgano."

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

11 DE DECEMBRO DE
1979:
"DEBE USTED
ABSTENERSE DE SEGUIR
IMPARTIENDO EN
LENGUA GALLEGA"

Tres docentes do Instituto de
Ensino Medio de Lalín
recibiron unha advertencia
escrita do director: "Debe
usted abstenerse de seguir
impartindo programas en
lengua galega".

Neses momentos había un
mínimo de 14 denuncias en
diferentes puntos da Galiza
contra profesorado que
empregaba o idioma propio
como vehículo do ensino.

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

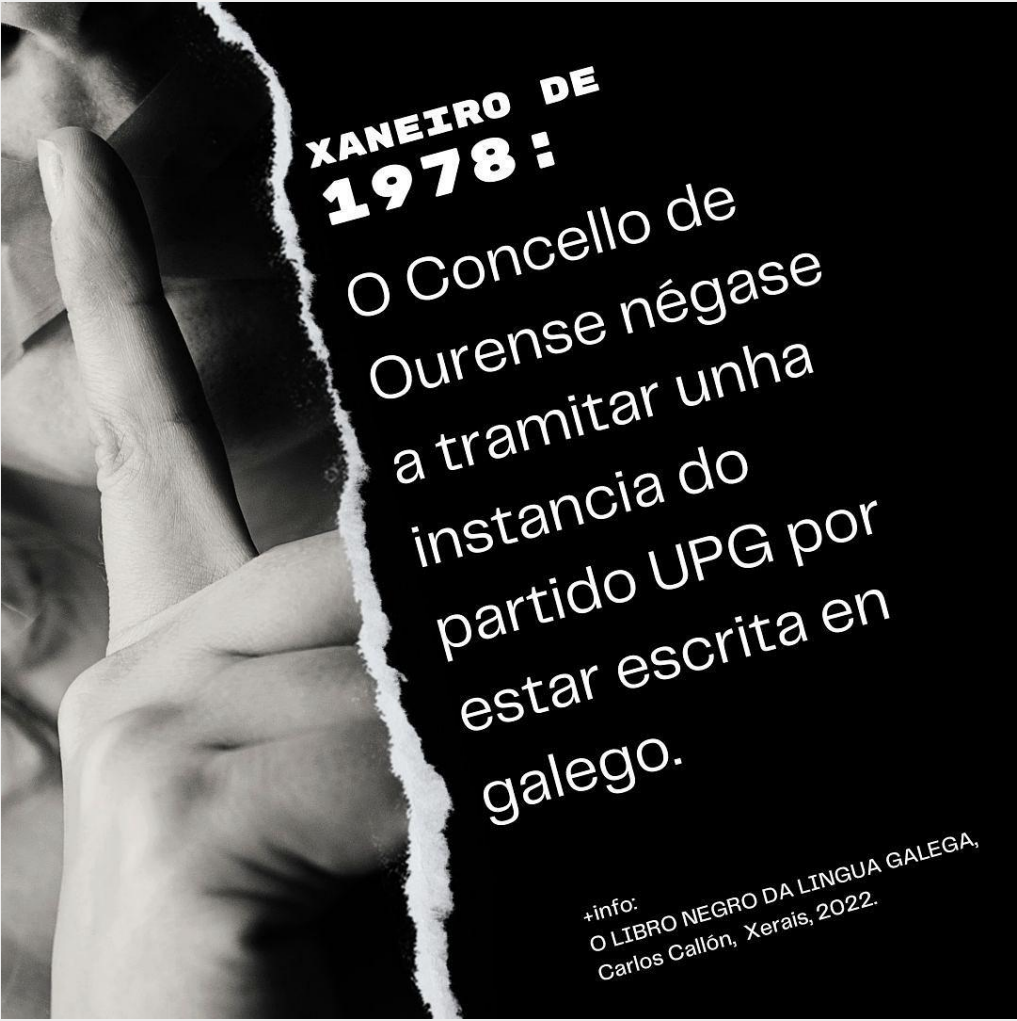

**14 DE XANEIRO DE
1979:
MULTAS DE
ATÉ MEDIO
MILLÓN DE
PESETAS POR
GALEGUIZAR
OS SINAIS
EN OURENSE**

Caterina Baltar, Xosé Lois González (O Carrabouxo) e Millán Picouto foron as persoas afectadas por esas sancións.

Restauraran as formas galegas dos topónimos nas sinalizacións e tamén mudaran placas como "calle José Antonio" por "rúa do Paseo" e "calle General Franco" por "rúa do Progreso".

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**XANEIRO DE
1978:**

O Concello de
Ourense négase
a tramitar unha
instancia do
partido UPG por
estar escrita en
galego.

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

SETEMBRO E OUTUBRO
**1880: "ABORTO
O GALEGO, "ABORTO
DE ÉPOCAS DE
DECADENCIA Y
BARBARIE"**

Durante un debate nos xornais sobre o futuro do galego, Joaquín de Arévalo (oficial da Mariña española e escritor) comeza unha serie de intervencións públicas para insultar a lingua do país: "vicio", "aborto de épocas de decadencia y barbarie", "escrecencia de la lingüística". Uns anos máis tarde publicará: "El gallego es una degeneración y prostitución del lenguaje".

+info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.

**14 DE SETEMBRO DE
1980:
SUSPENDIDOS A DIVINIS
CATRO SACERDOTES POR
PARTICIPAREN NA ROMAXE
DE CRENTES GALEGOS**

A asociación Irimia organizou a Romaxe de Crentes Galegos nos Peares, a pesar de que o Goberno Civil non concedera a licenza e de que o bispo de Ourense, Ángel Temiño, ameazara con represalias para os cregos que participasen.

A Romaxe celebrouse exitosamente e o prelado decidiu suspender "a divinis" catro sacerdotes para o exercicio na súa diocese: Xosé Chao Rego, Ramón Díaz Raña, Bernardo García Cendán e Xosé Manuel Carballo. O primeiro deles replicou con insuperábel sorna: «Nós pensabamos que mentres non nos suspenderan a humanis, non importaba».

A xerarquía eclesiástica tentou impedir con todas as forzas que avanzase o movemento de galeguización da Igrexa.

*info:
O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón. Xerais, 2022.

**21 XANEIRO DE
1980 :
"REPUDIADOS Y
SANCIONADOS"
POR ENSINAR EN
GALEGO**

O ministro de Educación,
Otero Novas, durante a
campaña de ameazas e
expedientes por dar aulas en
galego, di que @s docentes
que se manteñan nesta lingua
a pesar de que as leis non o
permitan "tienen una
mentalidad fascista" e que
deben ser "repudiados y
hasta sancionados".

+info:

O LIBRO NEGRO DA LINGUA GALEGA,
Carlos Callón, Xerais, 2022.